

Länsstyrelsen
Västerbotten

Remiss

1 (3)

Datum
2023-10-31

Ärendebeteckning
706-5870-2023

Utbildningsdepartementet
c/o Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Begäran om yttrande över betänkandet Samhälle mot skolattacker (SOU 2023:28), U2023/02013. Svar senast 2023-10-31.

Er beteckning: U2023/02013

Sammanfattning

Länsstyrelsen ställer sig positiva till de förslag som utredningen lämnar kring att ge Centrum mot våldsbejakande extremism ett utökat uppdrag att stötta kommuner kring skolskjutningar, samt de sekretesslättnader som föreslås.

Vidare anser Länsstyrelsen att hälso- och sjukvården, och specifikt psykiatrien bör få ett ansvar kring dessa frågor samt ett uppdrag att samverka med kommuner och polis för att förebygga och förhindra skolattacker.

Länsstyrelsen bedömer att det behövs en stödstruktur på regional nivå för att implementera metodstödet som föreslås att utvecklas och att detta arbete bör samordnas med liknande uppdrag, som nationellt avhoppningsprogram och rekrytering av unga i kriminalitet.

Författningsförslaget

Länsstyrelsen ställer sig positiva till förslaget att Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE) får ett utökat uppdrag att stötta kommuner kring skolskjutningar. CVE:s stöd har fungerat väl för våldsbejakande extremism, och bör även kunna stötta kommunerna kring skolskjutningar med andra motiv än ideologiskt motiverat våld.

Västerbotten har en stor variation av kommuner inom länet, både storleksmässigt samt problembild, och dessutom skiljer de sig åt jämfört med andra delar av landet med exempelvis storstadsregioner och socialt utsatta områden. Det är viktigt att riktade stödinsatser är utformade för olika kommunala problembilder.

Länsstyrelsen välkomnar även de sekretessregleringar som föreslås både genom speciallagstiftning och ändring av personuppgiftsregleringen. De sekretesslättnader som avses är väl avvägda och begränsade till CVE och bör

vägas mot den nytta dessa utökade möjligheter att dela information tillför, mot de begränsade riskerna för den personliga integriteten.

Metodstöd i hotbedömning

Gällande metodstödet i hotbedömning som föreslås, anser Länsstyrelsen att det är viktigt att det metodstödet blir användbart för befintliga samverkansstrukturer, som SSPF (socialtjänst, skola, polis och fritid) eller HLT (hälsa, lärande, trygghet) eller elevhälsoteamen. Eftersom det ofta är kamrater som uppmärksammar riskelever är det viktigt att poängtera det relationskapade arbetet i skolan med syftet att få elever att känna sig trygga att delge sin oro till en vuxen. Det finns en del nationella metoder som med fördel kan användas, exempelvis mentorer i våldsprevention (MPV).

Länsstyrelsens bedömning är att det behövs en regional nivå för att kunna ge stöd i det mer övergripande och förebyggande arbetet till exempel utbildning och implementering av det kunskapsstöd som ska tas fram.

Länsstyrelsen ställer sig positiva till ett sammantaget metodstöd i stället för att enbart fokusera på Pågående dödligt våld (PDV). Det finns dock ett kvarstående behov av PDV-övningar, framför allt av praktisk karaktär, både gällande inrymning och utrymning kopplat. Där bör exempelvis MSB vara lämpliga att ta fram metodstöd i hur sådana övningar kan genomföras. Erfarenheter av tidigare skolattacker lyfter behovet av utarbetade kontaktvägar vid akuta händelser samt att det behöver ske nivåspecifik och funktionsvis samverkan med andra samhällsaktörer.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen vill även göra ett medskick om det allmänt förebyggande arbetet gällande skolattacker, det vill säga det trygghetsskapande och arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Att alla elever ska trivas i skolan och gå fria från trakasserier och mobbning är det bästa skyddet mot vedergällningar och hämndaktioner på skolor från elever eller tidigare elever, vilket inte nog kan poängteras. Det är även en rättighetsfråga, särskilt när det gäller artikel 6 i barnkonventionen, det vill säga barnets rätt till överlevnad och utveckling.

Samtidigt är det viktigt att påminna sig om att det inte endast är elever eller tidigare elever som utför skolattacker, därför vill Länsstyrelsen poängtera vikten av att psykiatri också får ett ansvar att uppmärksamma dessa individer och ett uppdrag att samverka med kommunerna, skolhuvudmän och polisen. En stor andel av personer som utfört skolattacker lider av psykisk ohälsa, och har en neuropsykiatrisk diagnos och för vuxna individer bör hälso- och sjukvården vara den instans som har störst möjlighet att uppmärksamma dessa.

Länsstyrelsen vill skicka med att det pågår två utredningar med snarlikt målgrupp "Uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet" och "Uppdrag att föreslå en samverkansstruktur för arbete med barn och unga i och i närheten av miljöer kopplade till organiserad brottslighet". Dessa uppdrag berör delvis samma målgrupp. För kommunerna kommer det bli svårt att orientera vilken myndighet de ska vända sig till beroende på problematik. Dessa tre utredningar bör samordnas i uppbyggande av de samverkansstrukturer som föreslås.

Utredningen lyfter tillhörigheten av CVE på brottsförebyggande rådet. Remiss SOU 2016:92 Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – Nationell samordning och kommunernas ansvar så var Länsstyrelsen en av de myndigheter som förordade att CVE skulle inrättas under Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i stället för Brottsförebyggande rådet. Länsstyrelsen anser fortfarande att det finns andra myndigheter med mer liknande uppdrag de bör tillhöra i stället för att bli en egen myndighet: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller Säkerhetspolisen. Oavsett vad regeringen beslutar vill Länsstyrelsen understryka vikten av en fördjupad samverkan med MSB.

Det utredningen inte nämner tillräckligt hur den fysiska planeringen av skolorna också behöver tas in beaktande gällande en skolattack. Det finns flera olika vägledningar framtagna avseende säkerhet i offentliga miljöer, exempelvis *Säkerhet för trossamfund* som fokuserar på den fysiska säkerheten och lokalers utformning bland annat mot bakgrund för PDV. En liknande vägledning för skolor: både för nybyggnation och ombyggnation av befintliga skolor som idag inte är utformade med hänsyn till våldsdåd, saknas i dagsläget.

Det är av stor vikt att det finns strukturer för föräldrastöd och anhörigstöd, en struktur som till exempel kunde inkluderas i den redan befintliga orostelefon för våldsbejakande extremism.

Länsstyrelsen vill slutligen understryka vikten av att även beakta högskolor och universitet i utredningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Helene Hellmark Knutsson med Kerstin Rörsch som föredragande.